

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ОСВІТНІ СИСТЕМИ

Підписано до друку 26.10.2021. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,0.
Наклад 50 прим. Віддруковано на різнографі.

Видавництво УжНУ «Говерла»
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців
виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3м №32 від 31 травня 2006 року

Ужгород 2021

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Сучасні освітні системи» для здобувачів вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота».

Розробник: Повідайчик О.С., д.п.н., доцент, професор кафедри соціології та соціальної роботи.

Рецензенти:

- Козубовська І.В., д.п.н., професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
- Жиленко Р.В., к.і.н., доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи, протокол №11 від 16 червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук протокол №2 від 26 жовтня 2021 р.

© Повідайчик О.С., 2021 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

ЗМІСТ

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМИ І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	10
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	12
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	12
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	15

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи знань у майбутніх соціальних працівників про основні поняття освітньої системи, особливості структури вітчизняної та зарубіжних систем освіти, тенденції, що домінують в освітніх системах у нашій країні та за рубежом, специфіку видів, змісту, рівнів, ступневості, кваліфікацій освіти та ін.

У результаті вивчення цієї дисципліни майбутні фахівці набувають практичних навичок визначати цілі освітніх систем, враховуючи спільні риси та національне різноманіття, виокремлювати основні вміння, якими необхідно володіти сучасним фахівцям з метою здійснення навчання впродовж життя, пристосувати світові формальні та неформальні системи освіти до потреб суспільства та власних потреб і спрямувати їх на розвиток особистої мотивації, критичного мислення і вміння вчитися, удосконалювати наявні освітні системи та розробити нові диференційовані стратегії їх розвитку, надавати рекомендації щодо адаптації позитивного досвіду функціонування світових освітніх систем у вітчизняну практику.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в студентів повинні бути сформовані такі компетентності: здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; бути готовим до роботи в сфері освіти; здатність використовувати професійно-профільовані знання в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.

ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Сучасні освітні системи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практику соціальної роботи і соціально-педагогічної діяльності, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.	ПРН2
Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так із інших галузей соціогуманітарних наук.	ПРН3

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Сучасні освітні системи»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність критично оцінювати інформацію про вітчизняну освітню систему та інших країн світу з метою виявлення позитивних аспектів та можливостей їх впровадження в українську освітню практику.	ПРН2
Знання теоретичних засад і концептуальних основ функціонування системи освіти України і розвинених країн, світових і європейських стандартів освіти, номенклатури освітніх кваліфікацій і тенденції їх змін після прийняття Болонської декларації й утворення європейського простору вищої освіти тощо; широке та евристичне бачення тенденцій розвитку системи освіти України та інших країн світу, шляхів і засобів підвищення якості й ефективності діяльності вітчизняних освітніх закладів різних рівнів.	ПРН3

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика системи освіти України.

Тема 1. Загальна характеристика системи освіти в Україні. Основні витоки та періоди становлення освіти в Україні та світі. Соціально-історичні характеристики розвитку освіти в Україні. Системний підхід до вивчення освітньої сфери.

Тема 2. Сучасна система дошкільної освіти в Україні. Типи дошкільних навчальних закладів. Нормативні документи, які визначають діяльність ДНЗ в Україні. Комплексні та парціальні програми розвитку дітей дошкільного віку в сучасному дошкільному закладі.

Тема 3. Система загальної середньої та позашкільної освіти. Типи закладів загальної середньої освіти. Законодавство України про ЗСО. Традиційні та інноваційні освітні системи та моделі функціонування закладів середньої освіти в Україні. Позашкільна освіта: додаткові можливості для розвитку особистості учня. Навчання дітей з особливими потребами.

Тема 4. Професійно-технічна освіта для потреб особистості, економіки, суспільства. Аналіз стану професійної освіти в Україні. Науково-методичний супровід розвитку професійної освіти. Модернізація вітчизняної професійної освіти.

Тема 5. Вища освіта в Україні. Принципи вищої освіти в Україні: фундаментальність, гуманізація, системність і дієвість виховного процесу, демократичність. Державна політика у сфері вищої освіти. Основні положення Закону України «Про вищу освіту». Рівні та ступені вищої освіти в Україні. Основні завдання ЗВО. Типи закладів вищої освіти. Впровадження Болонського процесу в освітню систему України. Інформатизація вищої освіти України.

Модуль 2. Загальна характеристика світових освітніх систем.

Тема 6. Система освіти Сполучених Штатів Америки і Канади.

Функціонування освітніх систем у США і Канаді. Сучасні принципи побудови та завдання системи освіти. Доступ громадян до освіти. Заклади освіти. Ступеневість освіти. Кваліфікації. Форми, методи і засоби навчання. Навчання студентів-іноземців.

Тема 7. Характеристика освітніх систем країн Європейського союзу.

Особливості освітніх систем Великобританії, Німеччини, Австрії, Данії, Бельгії, Фінляндії, Нідерландів, Швеції, Франції.

Освітні системи Греції, Іспанії, Італії, Мальти, Кіпру, Португалії.

Системи освіти Болгарії, Словаччини, Чехії, Польщі, Румунії, Угорщини, Словенії, Естонії, Латвії, Литви.

Тема 8. Освітні системи інших країн. Особливості системи освіти Японії. Китайська модель освітньої системи. Австралійська освітня система. Освітні системи країн Африки та Південної Америки.

Тема 9. Основні тенденції розвитку освіти в різних країнах світу.

Формальна, неформальна, інформальна освіта. Обов'язкова та середня освіта. Вища та професійна освіта. Післядипломна освіта. Інформатизація освіти. Виклики XXI століття системам освіти.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	У тому числі				
лекції		практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Загальна характеристика системи освіти України	9	2	1			6
Тема 2. Сучасна система дошкільної освіти в Україні	11	2	1			8
Тема 3. Система загальної середньої та позашкільної освіти	12	2	2			8
Тема 4. Професійно-технічна освіта для потреб особистості, економіки, суспільства	12	2	2			8
Тема 5. Вища освіта в Україні	14	4	2			8
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
<i>Разом за модуль</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>10</i>			<i>38</i>
Модуль 2						
Тема 6. Система освіти Сполучених Штатів Америки і Канади	14	2	2			10
Тема 7. Характеристика освітніх систем країн Європейського союзу	16	4	2			10
Тема 8. Освітні системи інших країн	14	4				10

Тема 9. Основні тенденції розвитку освіти в різних країнах світу	14	2	2			10
<i>Модульна контрольна робота</i>	2		2			
<i>Разом за модуль</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>8</i>			<i>40</i>
<i>Разом</i>	<i>120</i>	<i>24</i>	<i>18</i>			<i>78</i>

ТЕМИ І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Загальна характеристика системи освіти України. Сучасна система дошкільної освіти в Україні.

Питання для обговорення:

1. Система освіти України та її структура.
2. Основні принципи освітньої системи України, їх характеристика.
3. Забезпечення якості освіти. Стандарти освіти.
4. Фінансування освіти України.
5. Особливості функціонування системи освіти в умовах сучасних викликів.
6. Дошкільна освіта як складова ланка в системі національної освіти України.
7. Сучасні системи дошкільної освіти в Україні.

Література: 3; 4; 7; 14; 17.

Тема 2. Повна загальна середня освіта.

Питання для обговорення:

1. Специфіка повної загальної середньої освіти в Україні.
2. Заклади загальної середньої освіти та управління ними.
3. Доступність повної загальної середньої освіти в Україні.
4. Освітній процес у загальноосвітніх школах.
5. Заклади інноваційного типу.
6. Інклюзивна освіта.
7. Позашкільна освіта.

Література: 4; 7; 8; 14; 17.

Тема 3. Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні.

Питання для обговорення:

1. Система професійно-технічної освіти в Україні.
2. Управління та організація професійно-технічної освіти.
3. Професійно-технічні заклади освіти.
4. Організація освітнього процесу у закладах професійно-технічної освіти.
5. Зміст професійно-технічної освіти.
6. Суб'єкти професійної освіти в Україні.

Література: 4; 7; 8; 17; 22.

Тема 4. Вища освіта в Україні.

Питання для обговорення:

1. Історія становлення та законодавство про вищу освіту.
2. Структура вищої освіти. Заклади вищої освіти України.
3. Організація освітнього процесу у вищій школі.
4. Імплементція Болонського процесу в Україні.
5. Модель управління у галузі вищої освіти: органи управління вищою освітою і наукою в Україні та їх повноваження.
6. Післядипломна освіта.
7. Фінансування вищої освіти в Україні.
Література: 5; 6; 10; 11; 16; 25.

Тема 5. Система освіти США і Канади.

Питання для обговорення:

1. Система і структура освітньої системи США.
2. Освіта Канади
3. Заклади освіти в США і Канаді.
4. Національна політика США у сфері наукових досліджень.
5. Принципи освітньої політики Канади.
6. Ступені вищої освіти США.
7. Особливості шкільної і професійної освіти Канади.
Література: 1; 2; 12; 13; 18.

Тема 6. Освітні системи європейських країн.

Питання для обговорення:

1. Класична структура системи освіти в Німеччині.
2. Освіта Великої Британії.
3. Університетський та неуніверситетський сектори закладів вищої освіти Королівства Данія.
4. Специфіка освітньої системи в Ірландії, Іспанії, Польщі.
5. Структура системи освіти в Латвії та Литві.
6. Типи освітніх закладів у Нідерландах.
7. Структура португальської системи освіти.
8. Загальна характеристика структури системи освіти в Румунії, Словаччині.
Література: 1; 2; 15; 18; 19; 21; 24.

Тема 7. Основні тенденції розвитку освіти в зарубіжних країнах.

Питання для обговорення:

1. Формальна, неформальна, інформальна освіта.
2. Обов'язкова та середня освіта.
3. Вища та професійна освіта.
4. Післядипломна освіта.
5. Інформатизація освіти.
6. Виклики XXI століття зарубіжним системам освіти.
Література: 8; 9; 15; 17; 18; 20.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Головна мета практичних занять – засвоєння та закріплення найважливіших теоретичних понять курсу. Студент повинен продемонструвати наявність відповідних теоретичних знань та вмінь використовувати їх на практиці.

Підготовка до практичного заняття передбачає уважне ознайомлення з конспектом лекцій та рекомендованою літературою. Теми практичних занять подаються викладачем та повністю співпадають з робочою програмою. Практичне заняття проводиться на підставі як теоретичного матеріалу, що викладається на лекційному занятті, так і містить матеріал, що належить до самостійної навчальної роботи студента.

На практичному занятті студентом за його бажанням може бути представлено додаткові, більш поглиблені знання з курсу у формі підготовки додаткових питань по темі, реферату або виступу. Дискусійні та багатопланові теоретичні питання готуються студентом для обговорення на практичному занятті заздалегідь за обраною тематикою та виключно під керівництвом викладача.

Практичне заняття передбачає як усне обговорення, так і письмові відповіді на окремі теми курсу, виконання тестових завдань, що залежить від змісту теоретичного матеріалу. Відповідаючи на питання, поставлені викладачем, бажано самостійно наводити практичні приклади, що відбивають та підтверджують зміст та функцію теоретичних понять, які розглядаються.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Законспектувати навчальний матеріал з питання «Освіта як соціальний феномен».
2. Охарактеризувати фактори, які впливають на розвиток освітніх систем.
3. Опрацювати Концепцію виховання дітей дошкільного віку і виписати головні завдання виховання дітей дошкільного віку.
4. Ознайомитись із Законом України «Про дошкільну освіту» і виписати завдання, принципи організації дошкільного навчального закладу та типи сучасних ДЗО в Україні.
5. Скласти анотацію на діючі програми за якими працюють дошкільні заклади освіти (перелік діючих програм на сайті МОН України).
6. Ознайомитися та законспектувати матеріали Міжнародної конвенції про громадсько-політичні, соціально-економічні і культурні права дітей дошкільного віку.
7. Зробити порівняльний аналіз розвитку повної загальної середньої освіти різних країн за схемою: - країна; - засновники освітніх закладів; - основні типи закладів; - особливості роботи закладів кожного типу.
8. Підготувати доповідь на тему: «Стан і тенденції розвитку професійної освіти України початку третього тисячоліття».

9. Підготувати конспект на тему: «Пріоритетні напрямки реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції європейського освітнього простору».
10. Визначити та описати головні тенденції розвитку вищої освіти Європи.
11. Описати історію формування Болонського процесу.
12. Довести думку: «Українська вища освіта – частина європейської інтеграції».
13. Обґрунтувати думку: «Навчання – один із головних видів діяльності людини».
14. Описати соціально-культурну інфраструктуру університету.
15. Визначити зміст поняття «студентське самоврядування».
16. Виявити найбільш характерні відмінності загальної середньої освіти України і Японії. Подати у формі таблиці.
17. Схематично зобразити систему вищої освіти Китаю.

Теми рефератів

1. Особливості дошкільної освіти в Україні.
2. Специфіка повної загальної середньої освіти в Україні.
3. Інклюзивна освіта в Україні.
4. Позашкільна освіта та її особливості.
5. Розвиток вищої освіти України в контексті Болонського процесу.
6. Особливості освіти у Сполучених Штатах Америки.
7. Особливості вищої освіти Канади.
8. Особливості освітньої системи Великої Британії.
9. Особливості вищої освіти у Франції.
10. Особливості системи освіти у Німеччині.
11. Специфіка дошкільної освіти у Чехії та Польщі.
12. Система повної загальної середньої освіти Австралії.
13. Освітня система Південної Кореї / Китаю / Сінгапуру.
14. Особливості неформальної освіти в зарубіжних країнах.
15. Концепція освіти дорослих.
16. Характерологічні параметри структур обов'язкової освіти країн Європейського Союзу.
17. Відмінності між структурами освіти країн Європейського Союзу.
18. Сучасні моделі професійної підготовки у освітніх системах країн-членів ЄС.
19. Проблеми післядипломної освіти у країнах Європейського Союзу.
20. Моделі дистанційної освіти – якісно прогресивного виду навчання.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для ефективної самостійної роботи для студентів рекомендована література, яка передбачає оволодіння програмними питаннями дисципліни. Вона містить книги, навчальні посібники, монографії, автореферати, наукові статті, законодавчі документи, електронні ресурси тощо.

Під час підбору літератури з певного питання необхідно вміти скласти бібліографічні записи згідно з вимогами оформлення бібліографічного апарату.

У процесі самостійного навчання важливо вміти робити записи прочитаного. Під час опрацювання книг застосовують такі види записів: складання плану; виписування цитат; записи висновків, складання тез; складання конспекту; складання анотацій; написання реферату; рецензування; систематизація зведених оглядів; підготовка зведеного конспекту; складання схем, таблиць тощо. Робота з книгою в такий спосіб допомагає синтезувати основні думки й положення, сприяє розвитку логічного мислення.

Студент має вміти скласти конспект. Конспект – це короткий, послідовний, стислий письмовий виклад основного змісту книги, статті, лекції, записаний у розповідній формі. У конспекті можна записувати тези, виписки, цитати, цифрові матеріали, таблиці, графіки, окремі рисунки. Виклад конспективного запису має бути послідовним, логічно пов'язаним. Для підтвердження окремих положень необхідно записувати найяскравіші приклади.

Для одержання необхідної інформації студенти можуть користуватися бібліотекою університету, а також електронними бібліотеками мережі Інтернет.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: доповідь на практичному занятті, самостійна робота (підготовка конспекту лекції, складання міні-словників до теми тощо), есе, тести, реферат, підготовка презентації на визначену тему.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і тести. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і тестові завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 20 балів кожне теоретичне питання); тести оцінюються в 10 балів. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усного опитування.

Результат підсумкового контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена у відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік в усній формі.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	2	12	2	12
Есе	1	8	1	8
Тестування	2	10	2	10
Доповідь на практичному занятті	5	10	5	10
Реферат	1	5	1	5
Підготовка і демонстрація презентації на визначену тему	2	5	2	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

40-50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, правильно вирішує тестові завдання.

30-39 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації. Тести вирішує правильно.

20-29 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою. При вирішенні тестових завдань допускає незначні помилки.

10-19 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань, вирішує тести з помилками.

1-9 бали – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Сучасні освітні системи» здійснюється в усній формі за переліком запитань.

Оцінка А виставляється студентам, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу.

Оцінку В отримують здобувачі вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили неточності.

Оцінку С отримують студенти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки.

Оцінка D виставляється студентам, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки.

Оцінку Е отримують здобувачі вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника.

Студенти, які за результатами іспиту отримали незадовільні оцінки FX або F, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль, а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абашкіна Н.В. Розвиток професійної освіти в Німеччині (кінець XIX-XXст.): дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Абашкіна Неллі Володимирівна. К., 1998. 375 с.
2. Авшенюк Н.М. Стандартизація професійної підготовки вчителів у Англії й Уельсі (кінець XX-початок XXI ст.): дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Авшенюк Наталія Миколаївна.К., 2005. 166 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. К.: Либідь, 1998. 560 с.
4. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. К.: Атака, 2009. 684 с.
5. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 101 с.
6. Болонський процес: тенденції, проблеми, перспективи / Асоціація ректорів педагогічний ун-тів; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова; Інститут вищої освіти АПН України / В.П. Андрущенко (ред.), В.П. Бех (уклад.), Ю.Л. Малиновський (уклад.). К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. 221с.
7. Василюк А., Корсак К., Яковець Н. Нариси з порівняльної педагогіки: Навч. посіб. Ніжин: НДПУ, 2002. 119 с.
8. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н. Сучасні освітні системи: Навч. посіб. Ніжин: НДПУ, 2002. 139 с.
9. Ващенко Л. М., Жебровський Б. М. Школа зарубіжжя: шляхи реформ. К., 1999. 185 с.
10. Вища освіта України і Болонський процес: [Навч. посібник / За ред. В.Г.Кременя]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
11. Гончаров С.М. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у світлі Болонської декларації: документи, матеріали, факти. Рівне: УДУВГП, 2004. 34с.
12. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт.-упоряд. М. І. Гагарін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с.
13. Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів / За заг. ред. проф. Г. В. Щокіна. К.: МАУП-МКА, 1997. 208 с.

- 14.Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи). К.: Грамота, 2003. 216 с.
- 15.Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу: Монографія. К.: ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с.
- 16.Навчально-методичний посібник з дисципліни «Університетська освіта» / Укл. Дяченко Н.І. Красноармійськ: КП ДонНТУ, 2007. 72 с.
- 17.Одерій Л. П. Кваліметрія вищої освіти: Методологія та інструментарій: Моногр. К.: МКА; ІЗМН, 1996. 264 с.
- 18.Одерій Л. П. Оцінка в міжнародній системі освіти: Моногр. К.: ІСДО, 1995. 196 с.
- 19.Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності. К.: Вища шк., 1997. 180 с.
- 20.Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка. Суми: СДПУ, 1999. 300 с.
- 21.Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник. Рівне: Овід, 2012. 352 с.
- 22.Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. К.: К.І.С., 2003. 296 с.
- 23.Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України: Кол. моногр. К.: НаУКМА. 1997. 290 с.
- 24.Товканець Г. Економічна освіта у вищій школі Чехії і Словаччини у ХХ столітті: [монографія]; за ред. Н. Ничкало. К.: Кондор, 2013. 506 с.
- 25.Фініков Т. В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К: Таксон, 2002. 246 с.